

Diergezondheidszorg Vlaanderen vzw

Contactadres: Industrielaan 29 - 8820 TORHOUT

Maatschappelijke zetel: Hagenbroeksesteenweg 167 - 2500 LIER

BTW BE 0409.450.856 • RPR Antwerpen - afdeling Mechelen

info@dgz.be • 078 05 05 23 • www.dgz.be

ACTIVITEITENVERSLAG 2019

DIERGEENEESKUNDIGE BEGELEIDING VARKEN

In opdracht van het FAVV houdt DGZ de vinger aan de pols van de diergezondheidssituatie in Vlaanderen.

Werkten mee aan dit verslag:

Eva Van Mael, Veerle Ryckaert, Willem Van Praet, Tamara Vandersmissen, Charlotte Brossé, Angeliek Coysman, Mich Gillis en Mia Vanrobaeys

Eindverantwoordelijke:

Evelyne De Graef

Inhoud

1	Inleiding.....	3
2	Lijst van de gebruikte afkortingen	4
3	Schets van de veehouderij in Vlaanderen	5
4	Bedrijfsbezoeken	7
5	Monitoring varkensziekten	8
5.1	Afrikaans varkenspestvirus	8
5.2	Porcien Reproductief en Respiratoir Syndroom Virus (PRRSv).....	9
5.2.1	Datacollectie	10
5.2.2	Trendobservatie	11
5.3	Aujeszkyvirus	12
5.3.1	Datacollectie	12
5.3.2	Trendobservatie	14
5.4	Porciene epidemische diarreevirus (PEDv)	15
5.5	<i>Brucella suis</i> (brucellose)	16
5.5.1	Datacollectie	16
5.5.2	Trendobservatie	17
5.6	<i>Salmonella</i> species	18
5.6.1	Datacollectie	18
5.6.2	Trendobservatie	19
6	Bijlage	20

1 Inleiding

DGZ legt jaarlijks een rapport van de sanitaire diergeneeskundige begeleiding voor aan het Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen (FAVV). Het rapport is opgesteld als een situatieschets van de gezondheidstoestand van varkens in Vlaanderen met betrekking tot bestaande, opduikende en heropduikende infectieuze ziekten. Dit rapport geeft een overzicht van de bedrijfsbezoeken, onderzoeken en resultaten uitgevoerd gedurende het voorbije kalenderjaar in het kader van de sanitaire begeleiding, evenals een trendobservatie waar mogelijk. Een gelijkaardig rapport wordt eveneens opgesteld voor herkauwers en pluimvee.

2 Lijst van de gebruikte afkortingen

Ag	Antigen
As	Antistof
CBR	Complement bindingsreactie
DNT	Dermonecrotisch toxine
ELISA	Enzyme-linked immunosorbent assay
FAVV	Federaal agentschap voor de veiligheid van de voedselketen
gE	Glycoproteïne E
gB	Glycoproteïne B
HI	Hemagglutinatie inhibitietest
IgG	Immunoglobuline G antistof
IgM	Immunoglobuline M antistof
PCR	Polymerase chain reaction
RBPT	Roos bengaal plaattest

3 Schets van de veehouderij in Vlaanderen

Tabel 1: Overzicht van het aantal actieve beslagen en nutsdieren in Vlaanderen (situatie op 31/12/19) en vergelijking met het voorafgaande kalenderjaar.

Diersoort	2018		2019	
	Aantal beslagen	Aantal dieren	Aantal beslagen	Aantal dieren
Rundvee*	15.528	1.131.965	15.029	1.119.493
Vleeskalveren	267	160.271	266	158.218
Schape ¹	17.659	110.630	17.573	112.359
Geiten ¹	6.862	56.631	7.067	63.107
Hertachtigen ¹	1.649	5.979	1.597	5.796
Pluimvee	1.465		2.358	71.339.561
Loopvogels	34		43	6.779
Konijnen	16		15	82.974
Fokvarkens	5.653	460.210	5.562	447.263
Vleesvarkens		4.735.271		4.681.240

¹: Op basis van de 15-decembertelling.

*Voor rundvee zijn de tijdelijk leegstaande beslagen ook opgenomen in de aantallen.

Door de publicatie van het koninklijk besluit van 25 juni 2018 tot vaststelling van een identificatie- en registratieregeling voor pluimvee, konijnen en bepaald hobbypluimvee – en de daarbij horende voorbereidende wijzigingen in Sanitel – zijn niet alle gegevens van 2018 volledig beschikbaar voor pluimvee, loopvogels en konijnen. Gegevens die vanaf 2019 worden weergegeven zijn exclusief hobbyhouderij én met inbegrip van broeierij capaciteit.

Tabel 2: Verdeling gesloten, gemengde en fokbedrijven volgens capaciteit fokvarkensplaatsen op 31/12/19

Aantal fokvarkensplaatsen	Bedrijven		Totaal aantal fokvarkensplaatsen	
	Aantal	%	Aantal	%
0 of niet ingevuld	26	1,4	0	0,0
1-10	145	7,6	579	0,1
11-100	328	17,2	23.486	5,3
101-200	618	32,5	96.074	21,5
201-500	624	32,8	190.796	42,7
501-1.000	133	6,9	90.091	20,2
> 1.000	30	1,6	45.629	10,2
Totaal	1.904	100	446.655	100

Tabel 3: Verdeling gesloten en gemengde bedrijven volgens capaciteit vleesvarkensplaatsen op 31/12/19

Aantal vleesvarkensplaatsen	Bedrijven		Totaal aantal vleesvarkensplaatsen	
	Aantal	%	Aantal	%
0 of niet ingevuld	99	5,3	0	0,0
1-10	55	2,9	351	0,02
11-100	78	4,1	2.989	0,1
101-200	51	2,7	8.182	0,4
201-500	182	9,7	70.047	3,3
501-1.000	569	30,2	438.895	20,8
1.001-1.500	411	21,8	528.025	25,1
1.501-2.000	226	12,0	400.951	19,0
> 2.000	212	11,3	655.958	31,2
Totaal	1.883	100	2.105.398	100

Tabel 4: Verdeling vleesvarkensbedrijven volgens capaciteit vleesvarkensplaatsen op 31/12/19

Aantal vleesvarkensplaatsen	Bedrijven		Totaal aantal vleesvarkensplaatsen	
	Aantal	%	Aantal	%
0 of niet ingevuld	8	0,3	0	0,0
1-10	375	13,8	1.154	0,05
11-100	49	1,8	2.420	0,1
101-200	73	2,7	12.960	0,5
201-500	500	18,4	186.371	7,3
501-1.000	874	32,1	673.881	26,3
1.001-1.500	381	13,9	482.753	18,8
1.501-2.000	171	6,3	305.039	11,9
> 2.000	292	10,7	901.960	35,1
Totaal	2.723	100	2.566.538	100

4 Bedrijfsbezoeken

Tabel 5: Aantal bedrijfsbezoeken van DGZ-dierenartsen in 2019

Diersoort	Reden bedrijfsbezoek	Aantal bedrijfsbezoeken
Varkens	Veepeiler Varken ¹	54
	PRRS	19
	ADLO-demonstratieprojecten	7
	Totaal	80

¹: Meer details over de reden van bedrijfsbezoek door Veepeiler Varken vindt u in het activiteitenrapport Veepeiler Varken 2019 op de website van DGZ (www.dgz.be/veepeiler_varken).

5 Monitoring varkensziekten

5.1 Afrikaans varkenspestvirus

Situatie van Afrikaans varkenspestvirus bij varkens in 2019

Op 13 september 2018 werden everzwijnen besmet met het Afrikaans varkenspestvirus gevonden in de provincie Luxemburg. Er werd een besmette zone afgebakend (figuur 1). In deze zone werden maatregelen genomen voor zowel wilde everzwijnen als gehouden varkens. Alle gehouden varkens binnen deze zone werden geruimd. De herbevolking van de bedrijven in deze zone was verboden. Nadien werd de besmette zone opgedeeld in zone I zuid en zone II (figuur 2). Zone II is de hoge risicozone waarin alle besmette everzwijnen werden gevonden, zo'n 830 in totaal. De commerciële varkensbedrijven bleven vrij van Afrikaanse varkenspest. In het kader van de verhoogde waakzaamheid onderzocht DGZ in 2019 serummonsters van meer dan 1.100 Vlaamse varkensbedrijven.

Figuur 1

Figuur 2

5.2 Porcien Reproductief en Respiratoir Syndroom Virus (PRRSv)

Situatie van PRRSv bij varkens in 2019

In april 2018 lanceerde de sector een ambitieus PRRS-programma, met financiële ondersteuning van het Sanitair Fonds. Doel van dit vrijwillige programma is dat elk bedrijf op termijn PRRSv beheerst. Dit meerjarenplan richt zich met een specifieke aanpak naar de verschillende schakels van de varkenshouderijketen: de KI-centra, de fokbedrijven én de conventionele bedrijven.

Eind 2018 werd de eerste Gids voor Goede Praktijken gepubliceerd. Deze is bedoeld voor de KI-centra en staat vol praktische tips over hoe de centra PRRS-negatief kunnen worden én blijven. In mei 2019 werd de Gids voor Goede praktijken berenleveranciers gepubliceerd. Beide gidsen zijn te raadplegen op de website <https://sdrp-prrs.be/>.

In 2018 werd Biggenmonitor na drie jaar monitoren voor PRRSv en PCV2 op bijna 200 varkensbedrijven verfijnd. Sindsdien draagt het monitoringsprogramma de naam PRRS-monitor Biggen en focust het op PRRSv. Ook het bemonsteringsschema werd toen aangepast en blijft voorlopig zo behouden. De vernieuwde PRRS-monitor Biggen bestaat uit een bloedname van twintig biggen: tien biggen aan het begin van de batterijperiode en tien biggen aan het einde van de batterijperiode. Deze wordt driemaal per jaar (viermaandelijks) uitgevoerd.

Standaard worden alle bloedmonsters onderzocht op aanwezigheid van PRRSv (met PCR). Hiervoor worden de monsters in het labo per vijf gepoold, zodat er per leeftijdscategorie twee pools onderzocht worden. Is het resultaat van de PCR positief, dan gebeurt er steeds een sequencerig om de PRRSv-stam te typeren.

Bijkomend kunnen de veehouder en zijn dierenarts ervoor kiezen om op de tien bloedmonsters afkomstig van de oudste biggen ook antistoffen tegen PRRSv te laten bepalen (met ELISA). Dit is binnen PRRS-monitor Biggen enkel mogelijk voor biggen die niet gevaccineerd zijn tegen PRRSv.

PRRS-monitor Biggen toonde aan dat PRRSv beheersbaar is mits consequent volgehouden maatregelen. Enkel toepassen van vaccinatie is onvoldoende.

5.2.1 Datacollectie

Enkel analyses uitgevoerd in het kader van het PRRS-programma zijn opgenomen in onderstaande tabellen en grafieken.

Tabel 6: Overzicht analyses voor Porcien Reproductief en Respiratoir Syndroom virus (PRRSv) bij varkens in 2019

Analyses PRRSv	Totaal
Aantal onderzochte beslagen	172
Aantal geteste monsters	8.488
Aantal analyses	9.911
Aantal inzendende dierenartsen	60

Tabel 7: Aantal monsters/analyses voor Porcien Reproductief en Respiratoir Syndroom virus (PRRSv) bij varkens in 2019

PRRSv ELISA As (serum)	PRRSv ELISA As (speeksel)	PRRSv PCR*	Totaal
4.710	182	5.019	9.911

*De combinatie PCR EU en PCR NA wordt aanzien als één analyse.

Tabel 7: Aantal monsters/analyses voor Porcien Reproductief en Respiratoir Syndroom virus (PRRSv) bij varkens in 2019 omvat zowel gepoolde als individuele monsters. Van organen, bloed of serum poolt DGZ bij de PCR voor PRRSv maximaal vijf monsters; speekselmonsters worden niet gepoold. Het poolen van monsters is – ondanks een gedeeltelijk verlies aan informatie - een nuttige en kostenefficiënte methode om de algemene infectiestatus van een bedrijf te kennen. Toch is het soms raadzaam om individuele monsters te onderzoeken of bijkomend een serologisch onderzoek te laten uitvoeren om na te gaan of er antistoffen aanwezig zijn. Dit is bijvoorbeeld het geval bij een zeer lage infectiedruk of om na te gaan of een individueel dier of groep dieren negatief is.

Tabel 8: Resultaten Porcien Reproductief en Respiratoir Syndroom virus (PRRSv) ELISA bij varkens in 2019

Resultaat	PRRSv ELISA As (serum)		PRRSv ELISA As (speeksel)	
	Aantal	%	Aantal	%
Negatief	3.486	74,0	127	69,8
Niet interpreteerbaar	90	1,9	0	0,0
Positief (< 2,5)	1.090	23,2	24	13,2
Positief (≥ 2,5)*	44	0,9	31	17,0
Totaal	4.710	100	182	100

*: Een titer ≥ 2,5 is indicatief voor een acute PRRSv-infectie.

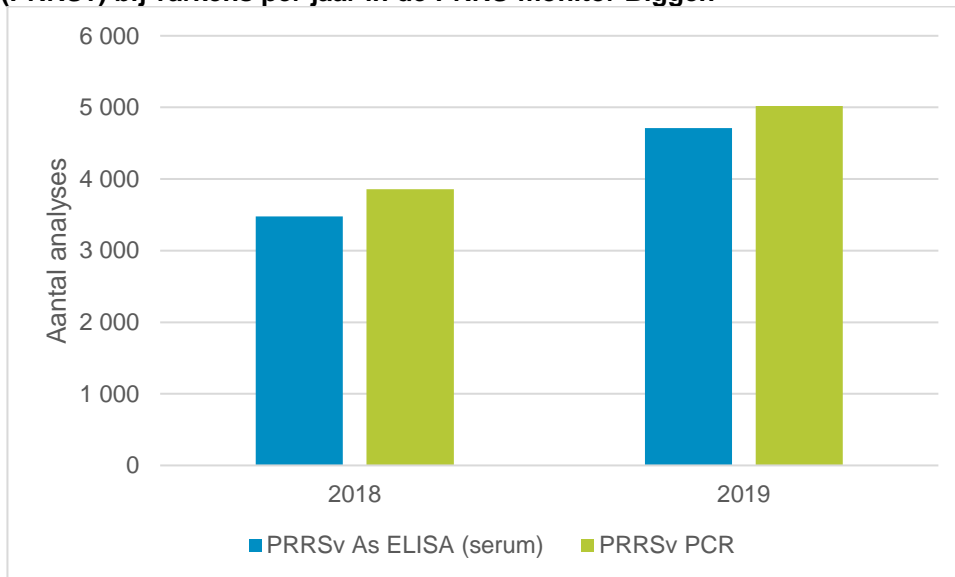
Tabel 9: Resultaten Porcien Reproductief en Respiratoir Syndroom virus (PRRSv) PCR bij varkens in 2019

Resultaat	PRRSv PCR	
	Aantal	%
EU (type 1) negatief / US (type 2) negatief	3.036	60,5
EU (type 1) negatief / US (type 2) niet-negatief	85	1,7
EU (type 1) niet-negatief / US (type 2) negatief	1.632	32,5
EU (type 1) niet-negatief / US (type 2) niet-negatief	266	5,3
Totaal	5.019	100

Monsters met resultaat 'twijfelachtig' of 'gedetecteerd' worden in bovenstaande tabel weergegeven als 'niet-negatieve' monsters.

5.2.2 Trendobservatie

Figuur 3: Evolutie aantal monsters voor Porcien Reproductief en Respiratoir Syndroom virus (PRRSv) bij varkens per jaar in de PRRS-monitor Biggen

5.3 Aujeszkyvirus

Situatie van Aujeszky bij varkens in 2019

De ziekte van Aujeszky – veroorzaakt door het varkensherspesvirus type 1 – is een zeer besmettelijke virusziekte die varkensachtigen treft en waarvoor geen specifieke behandeling bestaat. De symptomen kunnen erg variëren, gaande van lichte tot ernstige ademhalingsproblemen, zenuwsymptomen en voortplantingsproblemen. Het sterftepercentage varieert van minder dan 2% sterfte bij volwassen varkens tot 100% bij biggen van minder dan twee weken oud.

Sinds 2011 verbiedt België de preventieve vaccinatie tegen de ziekte van Aujeszky. De preventie bestaat momenteel uit het monitoren van de Belgische varkensstapel. Verdenkingen van de ziekte worden gemeld en onderzocht.

België behoudt in 2019 het ziektevrije statuut voor de ziekte van Aujeszky (art. 10 status). Bij het verhandelen van levende varkens naar (delen van) lidstaten die vrij zijn van de ziekte van Aujeszky (art. 10 status) of die een eradicatieprogramma hebben dat goedgekeurd is door de Europese Commissie (art. 9 status) moeten voor deze ziekte bijkomende garanties gegeven worden.

Alle varkensbedrijven in België hebben een officieel vrij A4-statuut. Op deze bedrijven heeft geen enkel varken antistoffen tegen het wildvirus van Aujeszky, is er minstens de laatste twaalf maanden niet meer gevaccineerd en zijn er geen gevaccineerde varkens aangevoerd. Toch circuleert het virus nog bij wilde everzwijnen in ons land. Daarom is permanente waakzaamheid nodig.

5.3.1 Datacollectie

Tabel 10: Overzicht analyses voor aujeszkybewaking bij varkens in 2019

Analyses Aujeszky	Aantal
Aantal onderzochte beslagen	4.288
Aantal geteste monsters	78.628
Aantal analyses	78.652
Aantal inzendende dierenartsen	277

Tabel 11: Aantal analyses per onderzoeksmotief voor aujeszkybewaking uitgevoerd bij DGZ en derde labo's bij varkens in 2019

Onderzoeksmotief	Aujeszky ELISA gE As (serum)	Aujeszky SN As (serum) (Sciensano)	Aujeszky ELISA gB As (serum) (Sciensano)	Totaal
Aujeszky-aannemingstest	55	0	0	55
Aujeszky-opvolgingstest (jaarlijks)	70.414	10	10	70.434
Aujeszky-opvolgingstest (4-maandelijks)	5.805	1	1	5.807
KI varken	2095	0	0	1.810
Diagnostiek	207	1	1	494
Handel	52	0	0	52
Totaal	78.628	12	12	78.652

Het behoud van een A4-statuut vereist een jaarlijkse opvolgingstest. Op een beslag dat fok- en/of opfokvarkens verhandelt of een beslag met buitenbeloop gebeurt de opvolgingstest viermaandelijks.

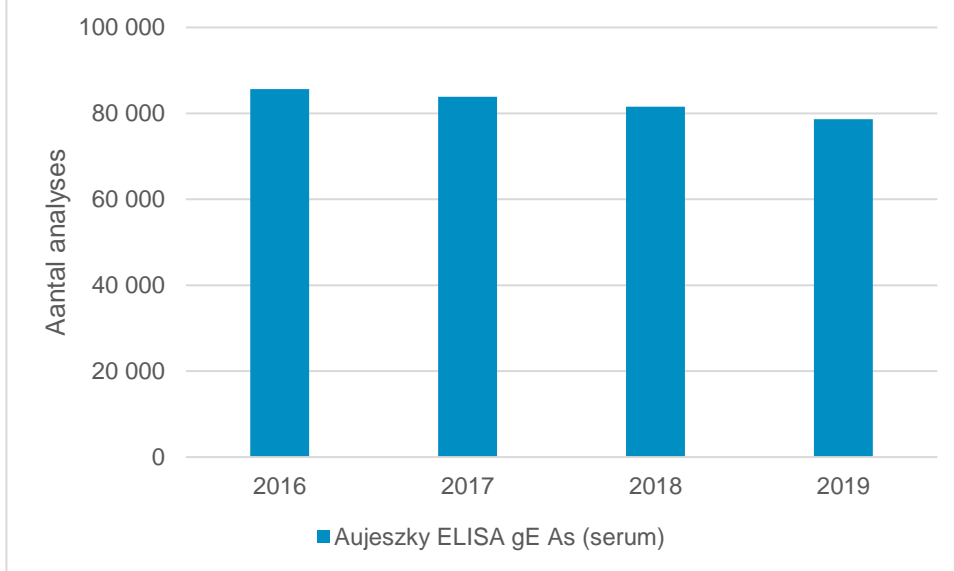
Tabel 12: Resultaten analyses voor aujeszkybewaking uitgevoerd bij DGZ en derde labo's bij varkens in 2019

Resultaat	Aujeszky ELISA gE As (serum)		Aujeszky SN As (serum) (Sciensano)		Aujeszky ELISA gB As (serum) (Sciensano)	
	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%
Negatief	78.615	99,98	12	100,0	12	100,0
Niet- interpreteerbaar	7	0,01	0	0,0	0	0,0
Positief	6	0,01	0	0,0	0	0,0
Totaal	78.628	100	12	100	12	100

5.3.2 Trendobservatie

Figuur 4: Evolutie aantal gE ELISA voor aujeszkybewaking bij varkens per jaar

Het percentage positieve gE ELISA voor aujeszkybewaking blijft de laatste vier jaar zeer laag (maximum 0,02%) waardoor een trendobservatie geen extra waarde brengt.

5.4 Porciene epidemische diarreevirus (PEDv)

Situatie van porciene epidemische diarreevirus (PEDv) bij varkens in 2019

PED is niet aangifteplichtig in België. Afhankelijk van het type virus en de immuniteit van de dieren kan het aantal dieren dat ziek wordt en het sterftepercentage sterk variëren.

Op vraag van de sector onderzocht Veepeiler Varken* ook in 2019 – net als de voorgaande jaren – de PED-situatie in de Belgische varkensstapel. Het onderzoek gebeurde op monsters die DGZ en Arsia ontvingen in het kader van de aujeszkybewaking. In geen enkel van de 413 onderzochte serummonsters waren antistoffen tegen PEDv aanwezig.

Een goede bioveiligheid helpt om insleep van het PED-virus te voorkomen en de kiem te bestrijden.

**Veepeiler Varken is in het leven geroepen om de varkenssector in België te ondersteunen met praktisch onderzoek en tweedelijnsadvies. Veepeiler Varken kwam tot stand op initiatief van DGZ en de faculteiten Diergeneeskunde van de Universiteit Gent en Université de Liège. Veepeiler Varken heeft twee belangrijke doelstellingen: tweedelijnsdiergeneeskunde en korte, praktijkgerichte*

5.5 *Brucella suis* (brucellose)

Situatie van *Brucella suis* (brucellose) bij varkens in 2019

Brucellose is aangifteplichtig en een zoönose. Het onderzoek gebeurt vrijwel uitsluitend op KI-centra bij spermaproducerende beren en bij beren verhandeld voor deze doeleinden.

Het percentage monsters positief voor *Brucella suis* bij DGZ blijft de laatste vier jaar stabiel en op een laag niveau.

5.5.1 Datacollectie

Tabel 13: Overzicht analyses voor *Brucella suis* (brucellose) bij varkens in 2019

Analyses brucellose	Totaal
Aantal onderzochte beslagen	77
Aantal geteste monsters	3.132
Aantal analyses	3.231
Aantal inzendende dierenartsen	48

Tabel 14: Aantal analyses per onderzoeksmotief voor *Brucella suis* (brucellose) bij varkens in 2019

Onderzoeksmotief	Brucellose RBPT As (serum)	Brucellose CBR As (serum) (Sciensano)	Brucellose ELISA As (serum) (Sciensano)	Totaal
KI varken	2.359	5	83	2.447
Diagnostiek	720	9	16	745
Handel	38	0	1	39
Totaal	3.117	14	100	3.231

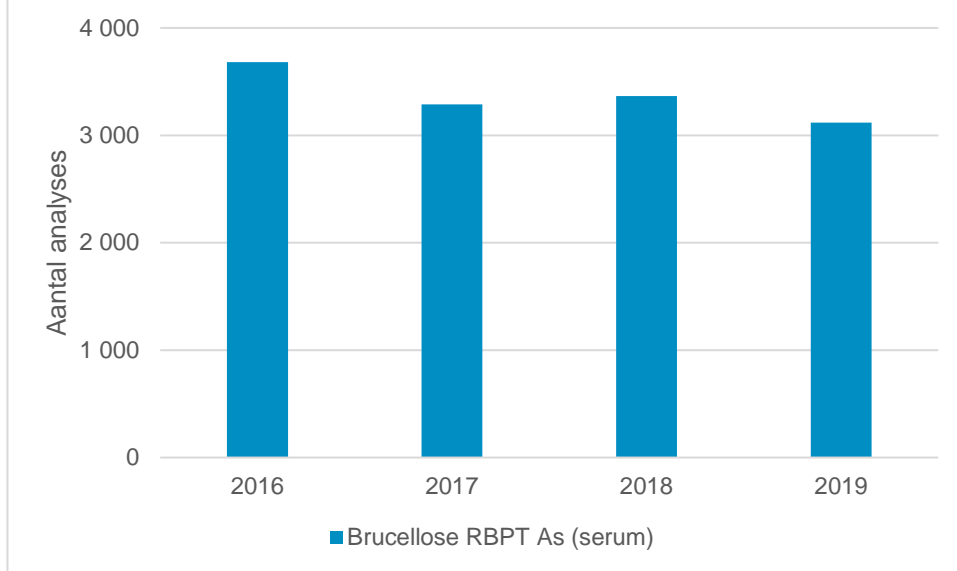
Tabel 15: Resultaten analyses voor *Brucella suis* (brucellose) bij varkens in 2019

Resultaat	Brucellose RBPT As (serum)		Brucellose CBR As (serum) (Sciensano)		Brucellose ELISA As (serum) (Sciensano)	
	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%
Negatief	3.017	96,8	14	100,0	79	79,0
Positief	100	3,2	0	0,0	21	21,0
Totaal	3.117	100	14	100	100	100

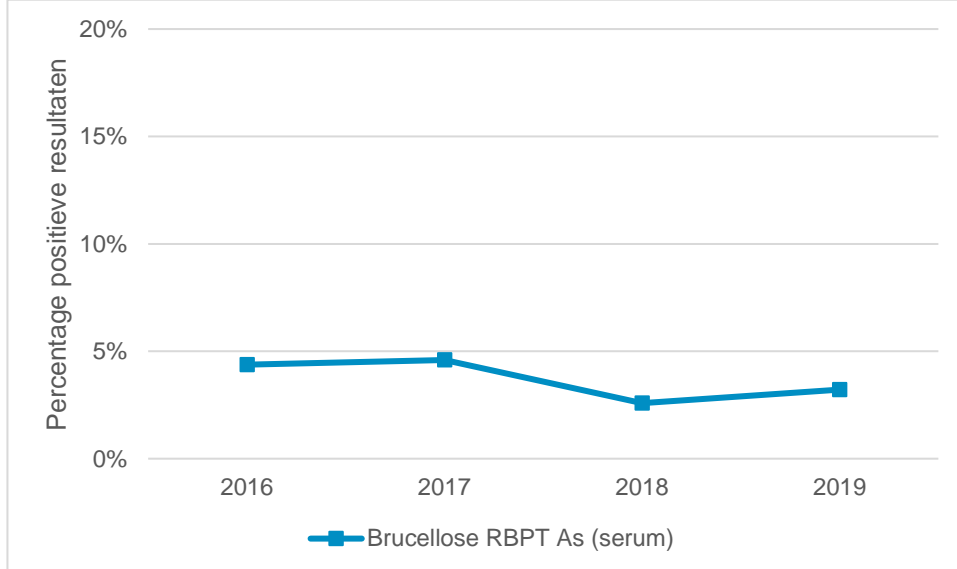

5.5.2 Trendobservatie

Figuur 5: Evolutie aantal RBPT's voor *Brucella suis* (brucellose) bij varkens per jaar

Figuur 6: Evolutie percentage positieve RBPT's voor *Brucella suis* (brucellose) bij varkens per jaar

5.6 *Salmonella* species

Situatie van *Salmonella* bij varkens in 2019

Net zoals in 2018, was ook in 2019 de *monofasische variant van Salmonella* Typhimurium het meest geïsoleerde serotype bij varkens. De gemiddelde s/p (sample to positive) ratio kent de laatste 2 jaar een lichte stijging.

5.6.1 Datacollectie

Tabel 16: Overzicht analyses voor *Salmonella* bij varkens in 2019

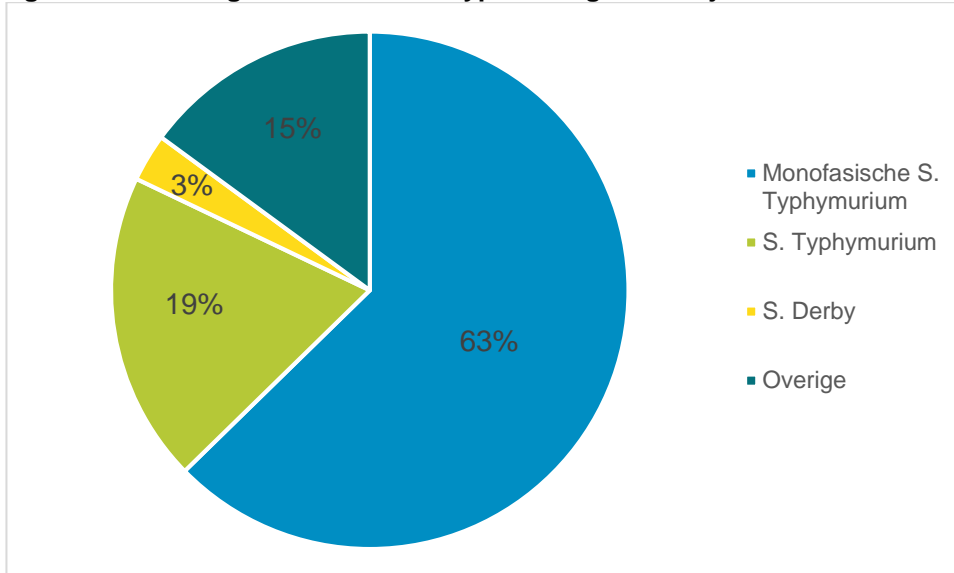
Analyses <i>Salmonella</i>	Aantal
Aantal onderzochte beslagen	3.310
Aantal geteste monsters	42.577
Aantal analyses	42.578
Aantal inzendende dierenartsen	218

Tabel 17: Aantal analyses per onderzoeksmotief voor *Salmonella* bij varkens in 2019

Onderzoeksmotief	<i>Salmonella</i> ELISA As (serum)	<i>Salmonella</i> isolatie volgens ISO 6579D	Totaal
Aujeszky-aannemings- of opvolgingstest	39.053	0	39.053
Diagnostiek	3.432	93	3.525
Totaal	42.485	93	42.578

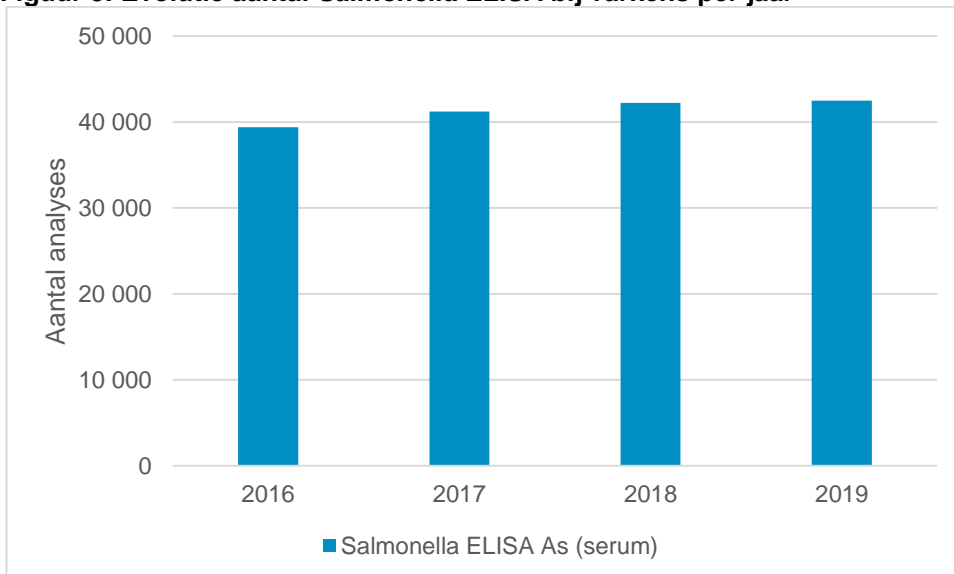

Figuur 7: Verdeling *Salmonella* serotypes vastgesteld bij varkens in 2019

5.6.2 Trendobservatie

Figuur 8: Evolutie aantal *Salmonella* ELISA bij varkens per jaar

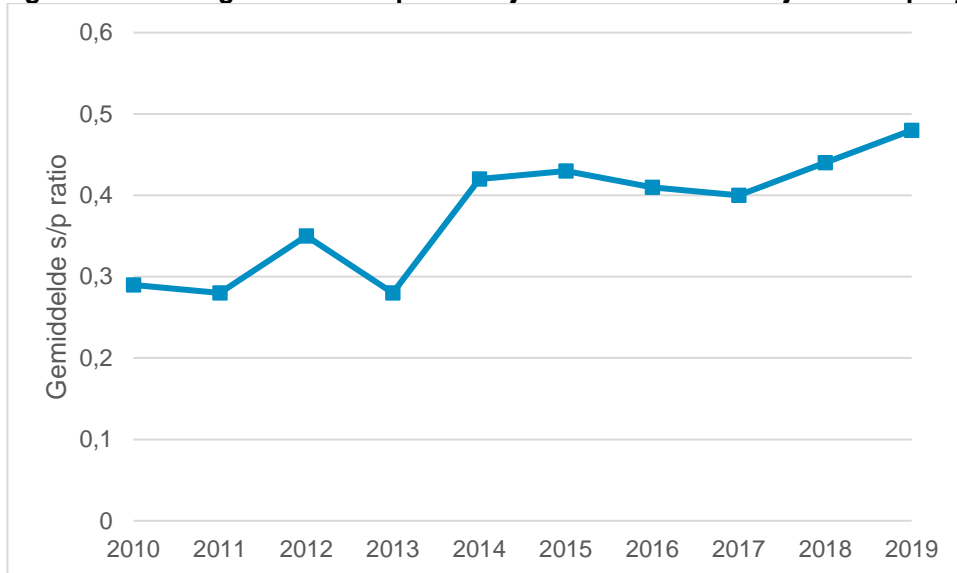

In 2015 werden het wettelijk verplichte *Salmonella* Actieplan én de subsidiering stopgezet. Verschillende kwaliteitslabels verplichten hun deelnemende bedrijven om het actieplan voort te zetten. Dit houdt in dat deze bedrijven van de bloedmonsters die worden genomen voor Aujeszykbewaking eenmaal per jaar ook de s/p (sample to positive) ratio voor *Salmonella* laten bepalen. Varkensbedrijven met een gemiddelde s/p-ratio hoger dan 0,6 worden als positief beschouwd. Bedrijven met drie keer na elkaar een gemiddelde s/p-

ratio hoger dan 0,6 worden aangeduid als risicobedrijf. Aan de risicobedrijven wordt begeleiding aangeboden. Belpork financiert deze analyses ook voor zijn deelnemers.

Figuur : Evolutie gemiddelde s/p-ratio bij *Salmonella* ELISA bij varkens per jaar

6 Bijlage

Veescoop geeft elk semester een kort overzicht van mogelijke dreigingen, opvallende bevindingen en trends in de programma's en ziekten bij herkauwers, varkens en pluimvee.

Wat DGZ opmerkte en opviel bij varkens in 2019 werd gepubliceerd in de volgende edities van veescoop, die ook terug te vinden zijn in deze bijlage:

- Veescoop Varkens nr. 003 1ste semester 2019
- Veescoop Varkens nr. 004 2de semester 2019

IN HET KORT

Mogelijke dreigingen van (her)opduikende ziekten bij varkens in Vlaanderen.

IN DE KIJKER

Opvallende bevindingen in het veld of vanuit de autopsiezaal van DGZ.

IN BEWEGING?

Trends in de programma's en belangrijke ziekten bij de varkens.

Nr.003

EERSTE SEMESTER 2019

DGZ heeft oog voor varkens

Wat zijn de actualiteiten voor varkens in Vlaanderen, wat kwam er binnen in de autopsiezaal, hoe evolueren varkensziekten?

IN HET KORT

AVP (Afrikaanse Varkenspest): Na de vondst van de eerste besmette everzwijnen in september 2018, staat de teller begin juli 2019 op 824. De periode van verhoogde waakzaamheid blijft aangehouden. Vooraleer een behandeling in te zetten, is het nodig om monsters te nemen bij 3 zieke dieren of een kadaver ter autopsie aan te bieden. In de eerste helft van 2019 werden al meer dan 650 beslagen onderzocht (meer dan 1860 serummonsters en meer dan 500 PCR's op organen).

PRRSV (Porcien Reproductief en Respiratoir Syndroom Virus): De Gids voor Goede Praktijken Berenleveranciers werd gepubliceerd. Deze werd samen met de Gids voor Goede praktijken KI-centrum ter beschikking gesteld op de nieuwe website www.sdrp-prrs.be.

IN DE KIJKER

Brachyspira hyodysenteriae in opmars?

Brachyspira hyodysenteriae veroorzaakt bloederige diarree. Nadat dieren besmet worden met deze kiem, kunnen er verschillende symptomen optreden.

De infectie kan in eerste instantie symptomeloos verlopen totdat bepaalde stressfactoren zoals verhokken, overbezetting of voersamenstelling plots de ziekte kunnen uitlokken. Dan ontstaat er diarree, typisch gemengd met slijm en bloed. In ernstige gevallen van diarree kan sterfte optreden.

Brachyspira kan men aantonen door onderzoek op meststalen. Neem steeds verse faecesmonsters, rechtstreeks van het dier en niet van de grond, en breng deze zo snel mogelijk naar het labo. Daar kan ofwel de kiem gekweekt worden op cultuur, zodat er achteraf ook een gevoeligheidsbepaling kan worden uitgevoerd, ofwel kan er met behulp van een PCR-test gezocht worden naar het genetisch materiaal.

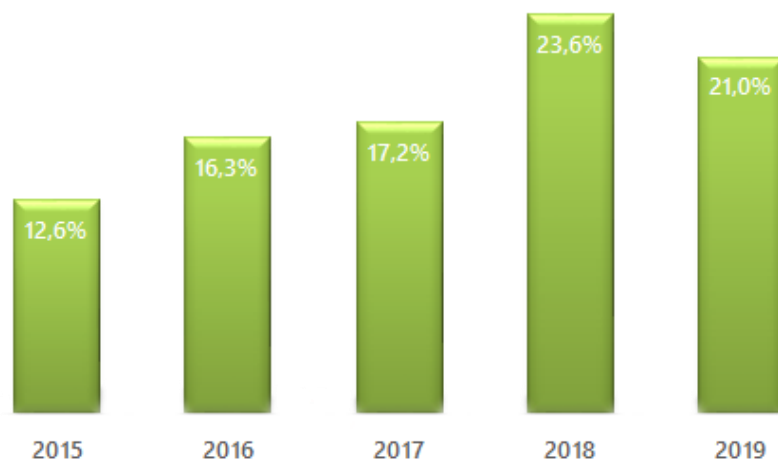
Veescoop? DGZ ondersteunt, ook in opdracht van het FAVV, veehouders en dierenartsen bij de bestrijding, monitoring en preventie van dierziekten.

Deze editie rapporteert over de eerste 6 maanden van 2019.

>> ZIE VOLGENDE PAGINA

De voorbije periode kwamen er duidelijk meer meldingen van praktijkdierenartsen over klinische uitbraken van *Brachyspira*. In 2018 werden er dubbel zo veel *Brachyspira hyodysenteriae* culturen positief bevonden dan het jaar ervoor: 132 culturen in 2018 (of 21,4% van het aantal onderzochte monsters) ten opzichte van 64 in 2017 (11,6% van het aantal onderzochte monsters). Ook in 2019 lijkt deze trend zich verder te zetten: in de eerste helft van het jaar waren al 93 culturen positief, of 21,2% van de onderzochte monsters.

Ook via de PCR-methode zien we quasi een verdubbeling van het aantal positieve resultaten van 2015 ten opzichte van 2018 (zie figuur).

Hoe problemen met *Brachyspira* voorkomen?

Het is zeer moeilijk om de ziekte op een bedrijf onder controle te krijgen of te eradiceren. Pas daarom in eerste instantie uitgebreide bioveiligheidsmaatregelen toe om ervoor te zorgen dat de kiem het bedrijf niet kan binnenkomen. Houd nieuw aangekochte dieren minstens vier weken in quarantaine. Zorg er bij het laden van varkens voor dat er geen enkel contact mogelijk is tussen de vrachtwagen en het bedrijf. Laat de wagen voor kadaverophaling niet op het bedrijfsterrein rijden en zorg voor een doeltreffende ongediertebestrijding.

IN BEWEGING?

Programma/ Ziekte	Meting	2018 (jul-dec)	2019 (jan-jun)	Trend
PRRS-Monitor biggen	Uitgevoerde monitors	97	89	↓
	% bedrijven PRRSV negatieve biggen	35%	26%	↓
Afrikaanse varkenspest	Aantal onderzochte bedrijven*	> 650	> 650	-
<i>Salmonella</i>	% aangeduide risicobedrijven	1,6%	2%	↑
Autopsie	Aantal varkens	985	1.280	↑

* : Onderzocht in het kader van verhoogde waakzaamheid.

- : Situatie stabiel.

Cijfers gebaseerd op beschikbare gegevens op 30/06/2019.

“MEER MELDINGEN VAN KLINISCHE *BRACHYSPIRA HYODYSENTERIAE* UITBRAKEN IN DE EERSTE HELFT VAN 2019.”

IN HET KORT

Mogelijke dreigingen van (her)opduikende ziekten bij varkens in Vlaanderen.

IN DE KIJKER

Opvallende bevindingen in het veld of vanuit de autopsiezaal van DGZ.

IN BEWEGING?

Trends in de programma's en belangrijke ziekten bij de varkens.

Nr.004

TWEEDE SEMESTER 2019

DGZ heeft oog voor varkens

Wat zijn de actualiteiten voor varkens in Vlaanderen, wat kwam er binnen in de autopsiezaal, hoe evolueren varkensziekten?

IN HET KORT

AVP (Afrikaanse Varkenspest): In de tweede helft van 2019 werden er slechts een beperkt aantal dode everzwijnen teruggevonden in het getroffen gebied. Bovendien waren de gevonden karkassen meestal al enkele maanden oud.

In Polen echter werden sinds november nieuwe uitbraken met AVP in everzwijnen gedetecteerd, waarvan een aantal alarmerend dicht bij de Duitse grens.

PCV3: Net zoals in de ons omringende landen al het geval was, werd in de tweede helft van 2019 ook in België het Porcien circovirus type 3 gedetecteerd in vleesvarkens met PDNS-symptomen (Porcine Dermatitis Nefritis Syndroom, een aandoening van zowel de huid als de nieren).

IN DE KIJKER

Stijging van Salmonellose bij autopsie

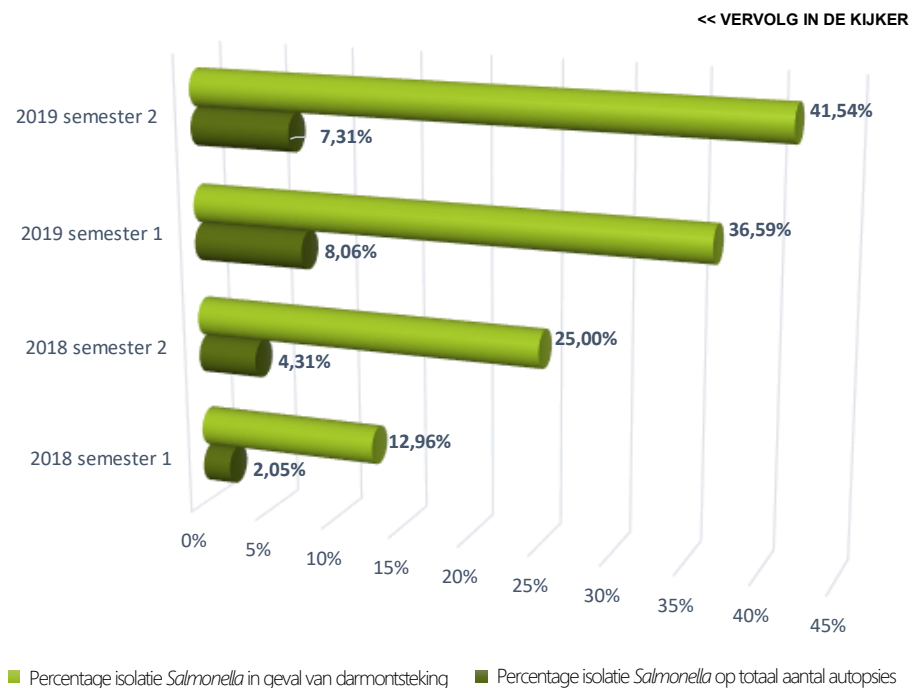
Salmonellose bij varkens kan verschillende symptomen geven maar verloopt meestal zonder ziekteverschijnselen. Het laatste semester van 2019 merken we echter een stijging van Salmonellose als ziektebeeld bij dieren die bij DGZ worden binnengebracht voor autopsie.

Salmonella wordt voornamelijk teruggevonden in de darm, wanneer er sprake is van darmontsteking. In een beperkt aantal gevallen werd *Salmonella* ook geïsoleerd uit andere organen, zoals de gewrichten of de hersenen. In deze gevallen is er sprake van bloedvergiftiging. Op één bedrijf waarbij tijdens de autopsie werd vastgesteld dat bloedvergiftiging de doodsoorzaak was en waarbij *Salmonella* zowel uit de darmen als uit de milt werd geïsoleerd, wees typering uit dat het om *Salmonella* Choleraesuis ging. Dit serotype, dat zelden voorkomt in België, besmet voornamelijk varkens. In vergelijking met andere serotypes die frequenter voorkomen, zoals bijvoorbeeld *Salmonella* Typhimurium, veroorzaakt dit type vaker bloedvergiftiging.

Veescoop? DGZ ondersteunt, ook in opdracht van het FAVV, veehouders en dierenartsen bij de bestrijding, monitoring en preventie van dierziekten.

Deze editie rapporteert over de laatste 6 maanden van 2019.

>> ZIE VOLGENDE PAGINA

Figuur: In vergelijking met 2018 komt Salmonellose als ziektebeeld bij autopsie vaker voor in 2019.

Hoe een infectie met Salmonella aanpakken?

Salmonella heeft een lange overlevingsduur in de omgeving. Als de omstandigheden gunstig zijn, kan Salmonella gedurende meerdere weken tot zelfs maanden overleven. Algemene bioveiligheidsmaatregelen zijn nodig om de infectiedruk van de omgeving en bij de dieren zo laag mogelijk te houden en de spreiding van Salmonella te beperken. Maatregelen zoals een grondige reiniging en ontsmetting van zowel de omgeving als de gebruikte materialen, ongediertebestrijding en het scheiden van leeftijden zijn hierbij onmisbaar.

IN BEWEGING?

Programma/ Ziekte	Meting	2019 (jan-jun)	2019 (jul-dec)	Trend
PRRS-Monitor biggen	Uitgevoerde monitors	122	94	↓
	% bedrijven PRRSV negatieve biggen	26%	25%	-
Afrikaanse varkenspest	Aantal onderzochte bedrijven*	> 650	> 800	↑
Salmonella	% aangeduide risicobedrijven	2%	2%	-
Autopsie	Aantal varkens	1.280	1.207	-

* : Onderzocht in het kader van verhoogde waakzaamheid.

- : Situatie stabiel.

Cijfers gebaseerd op beschikbare gegevens op 10/01/2020

“IN DE TWEEDE HELFT VAN 2019 ZIEN WE EEN STIJGING VAN SALMONELLOSE ALS ZIEKTEBEELD BIJ VARKENS DIE BIJ DGZ WORDEN BINNENGEBRACHT VOOR AUTOPSIE.”